

TARİHİ BİR DÜNYA TABİPLERİ BİRLİĞİ GENEL KURULU TOPLANTISININ ARDINDAN...

Alpay AZAP* M. Murat CİVANER**

Öz: Dünya Tabipler Birliği'nin (DTB) Genel Kurul toplantısı 7-11 Ekim 2025 tarihleri arasında Portekiz'in Porto kentinde düzenlendi. Çok sayıda tutum belgesinin gözden geçirildiği ve yenilerinin kabul edildiği toplantının en önemli sonucu, DTB'nin, Türk Tabipleri Birliği'nin hazırladığı önergeye dayanarak, İsrail hükümetini Cenevre Sözleşmeleri ve uluslararası insanlık hukuk düzenlemelerine uymaya çağırarak bir bildiri kabul etmesi oldu. İsrail ordusunun Gazze'de iki yıldır sağlık çalışanlarına, kurumlara ve altyapısına yönelik olarak sistematik biçimde sürdürdüğü saldırılarla ilgili olarak oluşturulan metin, İsrail hükümetini -saldırganın açıkça adını anarak- Cenevre Sözleşmeleri'ne ve uluslararası insanlık hukuk düzenlemelerine uymaya çağırıyordu. Gerek konuyla ilgili tek önerinin Türk Tabipleri Birliği'nin verilmesi, gerekse de Dünya Tabipler Birliği'nin öneriyi oybirliği ile kabul ederek İsrail hükümetini açıkça / adını anarak Cenevre Sözleşmelerine ve uluslararası insanlık hukuk düzenlemelerine uymaya çağırması sevindirici bir tarihi gelişme oldu. Bu yazıda Dünya Tabipler Birliği'nin Genel Kurul toplantısında alınan kararlar, toplantı gündemine damga vuran Gazze konusundaki tartışmalar aktarılacaktır.

Anahtar sözcükler: Dünya Tabipler Birliği, Gazze, Uluslararası İnsanlık Hukuk, Önerge

Reflections on a Historic World Medical Association General Assembly

Abstract: The General Assembly of the World Medical Association (WMA) convened in Porto, Portugal, on 7–11 October 2025. During the meeting, in which numerous policy statements were reviewed and new ones adopted, the most noteworthy development was the WMA's approval of a resolution—submitted by the Turkish Medical Association (TMA)—calling on the Government of Israel to comply with the Geneva Conventions and the norms of international humanitarian law. The resolution, drafted in response to the Israeli army's systematic attacks over the past two years against health workers, health institutions, and medical infrastructure in Gaza, explicitly identified the responsible party and urged the Government of Israel to act in accordance with international humanitarian law and the Geneva Conventions. That the Turkish Medical Association submitted the sole motion on this issue, and that the World Medical Association adopted it unanimously while explicitly invoking the responsibility of the Government of Israel, represents a significant and historic development. This article presents the decisions adopted at the WMA General Assembly and outlines the debates on Gaza, which were central to the meeting's agenda.

Key words: World Medical Association; Gaza; International Humanitarian Law; Resolution

Dünyada 115 ulusal tabip birliğinin ortak örgütü olan Dünya Tabipler Birliği (DTB), her defasında farklı ülkelerde olmak üzere yılda iki kez toplanmakta ve sağlığı etkileyen her belirleyen ve olaya dair meslek ahlakı ile uyumlu tutum belgeleri üretmeye çalışmaktadır. DTB Genel Kurulu son olarak 7-11 Ekim 2025 tarihleri arasında Portekiz'in Porto kentinde düzenlenmiş ve toplantıya Türk Tabipleri Birliği de katılmıştır.

Kabul edilen tutum belgeleri

Nisan ayında düzenlenen KONSEY toplantısında kabul edilenler, 10 yılını dolduran tutum belgeleri üzerine revizyon önerileri, DTB alt komisyonlarının hazırladıkları metinler ve ayrıca tabip birliklerince yeni sunulan öneriler DTB Genel Kurulu'nun gündemini oluşturmaktadır. Bu çerçevede DTB Genel Kurulu, aşağıdaki başlıklarda oluşturulan tutum belgelerini görüşerek karara bağlamıştır:

- DTB Tıpta Yapay ve Artırılmış Zekâ Kullanımı Bildirisi
- DTB Demans Bildirisi
- DTB Obezite Bildirisi
- DTB Hekimlerin Ruh Sağlığına İlişkin Bildiri
- DTB Kadınların ve Kız Çocuklarının Üreme Sağlığı Haklarının Korunmasına İlişkin Bildiri
- DTB'nin İsrail Hükümetini Cenevre Sözleşmeleri ve Diğer İlgili İnsanlık Hukuk Belgelerine Uymaya Çağırarak Kararı
- DTB Yaşlanan Hekimler Kararı
- DTB Dünya Sağlık Örgütü'ndeki Sağlık Çalışanlarına İlişkin Karar
- DTB Dünya Çapında Halk Sağlığı Finansmanı Konusundaki Karar

*Prof.Dr., TTB Merkez Konseyi Başkanı. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD (ORCID No: 0000-0001-5035-055X)

**Prof.Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik AD (ORCID No: 0000-0001-5376-3499)

Geliş Tarihi / Received : 18.11.2025

Kabul Tarihi / Accepted : 29.11.2025

- DTB Birleşik Krallık ve Diğer Ülkelerde Hekim Yardımcıları ile Diğer Hekim Dışı Sağlık Hizmeti Sunucularının Rolüne İlişkin Karar
- DTB Sağlık Hizmetlerinin Etik Çerçevesinin Korunmasına İlişkin Karar
- DTB Çin'deki Uygur Halkına Yönelik İnsan Hakları İhlalleri Hakkında Karar
- DTB Tıbbi Uygulamalarda Standardizasyon ve Hasta Güvenliği Hakkında Karar
- DTB Estetik Girişimler Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Yaşlanma Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Çıkar Çatışması Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Dünya Çapında Klinik Seçmeli Eğitimlerde Etik Değerlendirmeler Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Hekimlerin Uluslararası Göçüne İlişkin Etik İlkeler Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Nükleer Silahlar Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Hekimlerin İyi Olma Hali Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Sokakta Yaşayan Çocuklara Sağlık Desteği Sağlanmasına İlişkin Bildiri (gözden geçirme)
- DTB Tıbbi Uygulamaların Kapsamı, Görev Paylaşımı ve Görev Devretme Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Translar Hakkında Bildirisi (gözden geçirme)
- DTB Türkiye'de Göstericilere Karşı Gösteri Kontrol Ajanlarının Kullanımı ve İnsan Hakları İhlalleri Hakkında Karar (gözden geçirme)
- DTB Yaralanmaların Önlenmesine İlişkin Bildiri (küçük değişiklik)
- DTB Psikiyatrinin Kötüye Kullanımı Hakkında Karar (küçük değişiklik)
- DTB Akademik Yaptırımlar ya da Boykotlara İlişkin Karar (küçük değişiklik)
- DTB Uçak Yolculuklarında Çocuk Güvenliği Hakkında Karar (küçük değişiklik)
- DTB Tıp Etiği Günü'nün Belirlenmesine İlişkin Karar (küçük değişiklik)
- DTB Tıp Mesleği ve COVID-19'a İlişkin Karar (küçük değişiklik)
- DTB İran İslam Cumhuriyeti'nde Hastaların ve Hekimlerin Haklarını Desteklemeye İlişkin Karar (küçük değişiklik)

Çalışma grupları

Toplantıda Tıbbi teknoloji, Çevre sağlığı, Tıbbi yansızlık, Taipei Bildirgesi'nin revizyonu için kurulan çalışma gruplarının çalışmalarına devam etmelerine karar verildi. Yanı sıra, 'Cinsiyet Eşitliği' konusunda yeni bir çalışma grubunun kurulmasına karar verildi. Ayrıca, hasta haklarını dünya çapında tanımlayan ilk belge olan DTB Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi'nin güncellenmesi için yeni bir çalışma grubu kuruldu. Türk Tabipleri Birliği Çin, Finlandiya, Fransa ve Birleşik Krallık tabip birlikleri ile birlikte çalışma grubuna girerek bu çok önemli ve tarihi belgenin güncellenmesi çalışmalarına birikimini aktarma olanağı bulmuş oldu.

Bilimsel oturum

Dünya Tabipler Birliği Genel Kurul toplantısının bilimsel oturuma ayrılan bölümünde bu senenin konusu "Yapay Zekânın Tıbbi Uygulamalar üzerine Etkisi" idi. Oturumda yapay zekâ alanındaki gelişmelerin sağlık hizmetleri bağlamında ortaya çıkardığı ikilemler tartışıldı ve DTB'nin 'hekimin yerine değil onun yanında, ona yardımcı' biçiminde özetlenebilecek temel pozisyonu vurgulandı. (Bu noktada bir not olarak: DTB daha önceki "Tıpta Artırılmış Zekâ" başlıklı bildirge yerine bu toplantıda "DTB Tıpta Yapay ve Artırılmış Zekâ Kullanımı Bildirisi"ni kabul etti. Yeni tutum belgesine "WMA Statement on Artificial and Augmented Intelligence in Medical Care" adıyla Dünya Tabipler Birliği internet sitesinden erişilebilir (**World Medical Association, 2025a**).

Yeni yönetim ve üyeler

Toplantıda ayrıca, DTB'nin yeni başkanı Dr Jacqueline Kitulu (Kenya) 2025-26 dönemi için görevi Dr. Ashok Philip'ten (Malezya) devraldı. Dr. JungYul Park (Kore) ise 2026-27 dönemi için DTB Başkanı olarak seçildi. Dr. Kitulu konuşmasında görevini "dünya çapında hekim dayanışmasını güçlendirmek ve tıp etiği değerleri ile şefkate dayalı güçlü bir birinci basamak sağlık hizmetini savunmak" biçiminde tanımladı.

Yirmi yıldan uzun bir süredir DTB Genel Sekreterliği görevini yürüten Dr. Otmar Kloiber'in görev süresi gelecek yıl Nisan ayında düzenlenecek Konsey toplantısı ile birlikte sonra ereceğinden, bu göreve aday olanların başvurularının "Arama Komitesi"nce kabul edilmeye devam edildiği vurgulandı.

Genel Kurul toplantısında ayrıca daha önce DTB'den ayrılan Kanada Tabipler Birliği'nin yeniden üye olma başvurusu ile Lübnan Tabipler Birliği'nin üyelik başvurusu oybirliği ile kabul edildi. Genel Kurul'da ele alınan bir diğer başvuru İran İslam Cumhuriyeti Tıp Konseyi'nin üyelik başvurusu idi. Başvuru; Konsey'in kuruluş yasasında yer verilen temel amaçları arasında "tüm tıbbi işlerde yüce İslami değerlerin hayata

geçirilmesi için çaba göstermek" ifadesi bulunması, Sağlık Bakanı ve Eğitim Bakanı ile yardımcılarının ve onların atayacağı kişilerin Konsey yönetim kurulu toplantılarına katılabilmesi ve oy hakları olmasa da düşüncelerini dile getirebilmesi, ayrıca üyelerinin önemli bir kısmının hekim olmaması gerekçeleriyle oldukça tartışmalı bir gündem oluşturdu (**İran İslam Cumhuriyeti Tıp Konseyi, 2025**) Ayrıca başvuruyu Genel Kurul'da dile getiren temsilcinin hekim olmaması ve sorulara doyurucu yanıt vermemesi ayrı bir çekince oluşturdu. Tüm bu gerekçelerle ve örgütün yapısının daha iyi anlaşılmasını sağlamak adına başvurunun bir yıl sonraki Genel Kurul toplantısında tekrar ele alınmasına yönelik öneri Türk Tabipleri Birliği'nce de desteklendi. Buna karşılık başvuru, oyların yaklaşık üçte ikisini alarak kabul edildi.

Gazze

Türk Tabipleri Birliği, Gazze'de son iki yıldır yaşanan ve artık resmi olarak soykırım düzeyine ulaştığı kabul edilen katliamların, sağlık çalışanları ve sağlık kurumlarına yapılan saldırıların durdurulması ve yardımların ulaştırılmasının sağlanması için uluslararası düzeyde çeşitli girişimlerde bulundu (**Türk Tabipleri Birliği, 2025a**).

Saldırıların başlangıcından hemen sonra İsrail Tabipleri Birliği'ne yazılan mektupta "Çatışma bölgesinde hiçbir ayırım gözetmeksizin ihtiyacı olan herkese tıbbi ve insani yardımların ulaştırılması sağlanması" çağrısında bulunuldu (**Türk Tabipleri Birliği, 2025b**).

İsrail'in, insanlığa karşı suçları nedeniyle Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde yargılanması için Birleşmiş Milletler'i göreve davet eden bir imza kampanyası başlatıldı. (**Türk Tabipleri Birliği, 2025c**). Filistin'de yaşanan sağlık hakkı ihlalleri ve sağlık tesislerine yapılan saldırıları gözlemlemek, sağlık yardımı götürmek, kalıcı koruyucu sağlık hizmeti merkezi çalışmaları başlatmak amacıyla Filistin'e gidebilmek için ilgili kurumlara başvuruda bulunuldu (**Türk Tabipleri Birliği, 2025d**). Dr. Hüseyin Ebu Safiye ve tüm sağlık emekçilerinin serbest bırakılması için çağrıda bulunuldu (**Türk Tabipleri Birliği, 2025e**). Birleşmiş Milletler'in ilgili kurumlarına mektup yazılarak;

- Gazze'de kalıcı ateşkes ve sürdürülebilir barışın sağlanması
- Sınır kapılarında insani yardım koridorlarının açılması
- Gazze'de insani yardım dağıtım süreçlerinin başta Birleşmiş Milletler yakın doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı (UNRWA) olmak üzere yeniden BM ve deneyimli uluslararası kuruluşlara devredilmesi ve Gazze Humanitarian Foundation (Gazze İnsani Yardım Vakfı) yapısının bölgede sonlandırılması

• Sağlık kurumları, sağlık çalışanları ve hastaların korunmasına yönelik Cenevre Sözleşmeleri ve uluslararası hukuk kurallarına uyulması

• Tüm sağlık çalışanlarının serbest bırakılması

• Gazze'den uygun ülkelere hasta transferlerinin sağlanması

taleplerinde bulunuldu. (**Türk Tabipleri Birliği, 2025f**).

İsrail Tabipleri Birliği'ne mektup yazılarak yaşanan katliamlar ve savaş suçları karşısında sessiz kalınması eleştirildi ve hekimlik mesleğinin değerleriyle uyumlu tutum alınmadığı sürece İsrail Tabipleri Birliği ile iletişim kurulmayacağı, herhangi bir biçimde işbirliği yapılmayacağı, tüm ülkelerin meslek birliklerinin de benzer tepki göstermesi konusunda çaba gösterileceği bildirildi (**Türk Tabipleri Birliği, 2025g**).

Bunların yanı sıra TTB, Dünya Tabipler Birliği'nin yaşananlarla ilgili aktif tutum almasını sağlamaya yönelik girişimlerde bulundu. DTB daha önce konuyla ilgili çeşitli açıklamalar ve çağrılar yapmıştı (**World Medical Association, 2025b**), Türkçesi: (**Türk Tabipleri Birliği, 2025h**). (**World Medical Association, 2025c**), (**World Medical Association, 2025d**), (**World Medical Association, 2025e**). DTB ayrıca, "İsrail ve Gazze'de" sağlık çalışanlarının korunmasına dair bir karar da yayımlamıştı (**World Medical Association, 2025f**). Bununla birlikte DTB, onbinlerce sivilin ve sağlık çalışanlarının soykırım derecesine varan sistematik katliamı ve sayısız savaş suçu karşısında, İsrail hükümetinin adını anmadan, onlara yönelik çağrıda bulunmadan, "dengeli olmak" gerekçesiyle son derece yumuşak bir dil kullanmakla, yanlı olmakla ve mesleki değerlerin gerektirdiği açık ve net pozisyonu almamakla eleştiriliyordu.

Türk Tabipleri Birliği hekimleri dünya çapında temsil eden ve mesleki değerlerimizi ortak biçimde belirlediği için son derece değerli olan DTB'nin Gazze'de yaşananlar karşısında daha net bir tavır alması gerekliliğinden hareketle DTB nezdinde iki girişimde bulundu. Bunlardan ilki, DTB'nin İsrail hükümetince uygulanan kısıtlamaların neden olduğu ve uluslararası kuruluşların da teyit ettiği "insan eliyle yaratılan kıtlık ve açlık"a yönelik bir basın açıklaması önerisiydi. TTB'nin hazırladığı basın açıklaması önerisinde Gazze'de yaşanan insani krize, özellikle sağlık hizmetleri ve açlık boyutuna ilişkin veriler kaynakları ile sunulduktan sonra bu krizin sebebi olarak İsrail Hükümetinin uyguladığı abluka gösteriliyor, İsrail güvenlik güçlerinin yaşamsal gıda ve su yardımları bekleyen sivilleri açıkça hedef aldığını belirtiyor ve İsrail

Hükümetine doğrudan gıdaya erişimin sağlanması, sağlık çalışanlarının beslenmesinin güvence altına alınmasını, yardım dağıtımının Birleşmiş Milletler'e devredilmesini ve insani ihtiyaçların karşılanması için yakıt girişinin sağlanması çağrısı içeriyordu **(Türk Tabipleri Birliği, 2025i)**. TTB'nin bu talebine karşılık DTB insani krizin çözülmesine yönelik talepleri içeren bir basın açıklaması yaptı; ancak açıklamada "DTB, çatışmanın tüm taraflarını uluslararası insancıl hukuka eksiksiz biçimde uymaya çağırmaktadır" diyerek İsrail Hükümeti ve İsrail güvenlik güçlerini doğrudan sorumlu tutmaktan kaçındı **(Türk Tabipleri Birliği, 2025j)**.

TTB ayrıca, Dünya Tabipler Birliği'nin daha aktif, temel haklar ve mesleki değerlerle daha uyumlu bir pozisyon belirlemesini sağlamak amacıyla, Genel Kurul'da görüşülüp karara bağlanmak üzere bir karar önerisi sundu. "İsrail Hükümetine Cenevre Sözleşmeleri ve Diğer İnsancıl Hukuk Düzenlemelerine Uyuma Çağrısı" başlıklı öneri, İsrail ordusunun Gazze'de iki yıldır sağlık çalışanlarına, kurumlarına ve altyapısına yönelik olarak sistematik biçimde sürdürdüğü saldırıları konu ederek İsrail hükümetini -saldırganın açıkça adını anarak- Cenevre Sözleşmeleri'ne ve uluslararası insancıl hukuk düzenlemelerine uymaya çağırıyordu. Öneri, her öneri için yapılması gerektiği üzere genel kuruldan iki ay önce gönderildi. Teknik uygunluk kontrolünden sonra öneri Sosyo-Medikal İşler Komitesi aracılığıyla DTB Genel Kurul gündemine gönderildi.

Bu arada TTB, Britanya Tabipler Birliği (BMA) Temsilciler Meclisi'nin Haziran 2025'te aldığı İsrail Tabipleri Birliği ile tüm ilişkileri askıya alma kararı üzerine BMA ile iletişim kurdu. Üst düzeyde yöneticilerin ve her iki örgütün dış ilişkilerini yürütenlerin katıldığı bir toplantı düzenlenerek karşılıklı olarak Gazze başlığında yapılanlar ve planlananlar dile getirildi, bu çerçevede DTB'ye iletilen karar önerisi BMA ile paylaşıldı ve birlikte yapılabilecekler görüşüldü. Görüşmeler sonucunda BMA ile birlikte bir ortak açıklama metni hazırlandı ve aşağıdaki taleplerle birlikte tüm ulusal tabip birliklerinin imzasına açıldı: **(Türk Tabipleri Birliği, 2025k)**

- Derhal ateşkes ilan edilmesi
- Uluslararası insancıl hukuka ve sağlık hizmetlerinin korunmasına saygı gösterilmesi
- Tıbbi tarafsızlığa saygı gösterilmesi
- Şu üç başlıkta bağımsız soruşturmanın yürütülmesi:

I. İsrail güçleri tarafından sağlık hizmetlerinin hedef alınması,

II. Gazzeli sağlık çalışanlarının keyfi tutuklanması ve istismarı,

III. İsrail sağlık çalışanlarının, Gazzeli tutuklulara yönelik istismara karıştığı iddiaları,

- Tüm rehinelere serbest bırakılması
- Birleşmiş Milletler kuruluşları aracılığıyla Gazze'ye yeterli insani yardımın ulaştırılmasının sağlanması
- Gazze'den tıbbi tahliyelerin artırılması

Metni TTB ve BMA'nın yanı sıra, DTB Konseyi üyeleri İspanya, Uruguay, Tunus ile Güney Afrika, Kuveyt, Pakistan, Nepal, Somali ve İrlanda tabip birlikleri imzaladı.

Gazze'de sivillere yönelik katliamlar, yaratılan açlık ve sağlık çalışanları ile kurumlarına yöneltilen sistematik saldırıların DTB Genel Kurulu'nun temel gündemini oluşturduğu ve havasını belirlediği söylenebilir. Toplantının sürdüğü beş gün boyunca, toplantı sırasında, aralarda ve sonlarında görüşülen temel gündem Gazze idi. Yaşananların soykırım düzeyine varması, Türk Tabipleri Birliği'nin İsrail Hükümeti'nin savaş suçlarına vurgu yapan karar önerisi, toplantı öncesi yine Türk Tabipleri Birliği'nin Britanya Tabipler Birliği ile hazırlayarak imzaya açtığı ve DTB Konseyi üyesi ülkelerce imzalanan açıklaması ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının Genel Kurul süresince bina dışında sürekli olarak gösteriler düzenleyerek DTB'yi eleştirmeleri bu iklimde etkili oldu (Burada bir not olarak, protestocuların Türk Tabipleri Birliği'ne ve onunla birlikte Gazze konusunda ortak açıklama yayımlayan ulusal tabip birliklerine duyarlılıkları için teşekkür ettikleri belirtilebilir).

Toplantının ilk gününde Konsey Başkanı Dr. J. Resneck, Gazze konusunda özel bir oturum düzenlenmesine karar verdiklerini duyurdu. TTB'nin karar önerisinin Konsey'de kabul edilip Genel Kurul'da oylanmasından önce düzenlenen oturumda pek çok ulusal tabip birliği söz aldı. Kuveyt Tabipler Birliği öldürülen, tutsak edilen sağlık çalışanlarına, yok edilen sağlık sistemine ilişkin sayılar paylaştı ve DTB'nin cezaevi koşulları üzerine bildirgesine atıfta bulunarak tüm hükümetlerin BM Nelson Mandela - Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları gereğince mahpusların haklarını koruma yükümlülüğü bulunduğunu vurguladı. Britanya Tabipler Birliği temsilcisi konuşmasında Gazze'deki hastanelerin büyük çoğunluğunun yok edildiğini, sağlık çalışanlarının öldürüldüğünü, tutsak edildiğini, yardımların dağıtılmasının engellendiğini tekrar vurguladı ve DTB'nin yaptığı

açıklamalarda İsrail hükümetini açıkça kınamadığını, oysa günün meslektaşlarımızdan, hastalarımızdan ve adaletten yana cesurca tavır alma günü olduğunu belirtti. Tunus temsilcisi benzer vurgularla DTB'yi açık bir tutum almaya çağırdı. Uruguay temsilcisi ise yaşanan soykırım karşısında tarafsız kalınamayacağını dile getirdi ve sözlerini sayılardan, raporlardan söz etmek yerine Uruguaylı bir hekim ve şair olan Jorge Drexler'in bir şiiri ile sonlandırdı:

"Bir çocuk sadece bir çocuktur.

Sivil kayıpları diye birşey yoktur.

Tetiği çeken parmak bilmeli bunu.

Senin, onların, benim diye birşey yoktur.

Çocuksa eğer, bizimidir.

Tüm çocuklar bizimidir.

Anavatan, inanç, fikir ayrılığı yoktur.

Herhangi bir aracı haklı çıkaracak bir amaç yoktur."

Türk Tabipleri Birliği söz alarak; "Türk Tabipleri Birliği daima insancılıkla ve mesleki değerleri gözeterek tavır almıştır. Bunun bedelini ödemiştir ve tekrar ödemeye de hazırdır. Sık sık politik baskılarla karşılaşan bir örgüt olarak İsrail Tabipler Birliği'nin durumunu tahmin edebiliyoruz. İnternet sitelerinde bazı açıklamalar bulunduğunu da görüyoruz. Ancak İsrail Tabipler Birliği'nin bu sessizliği kabul edilemez. Tıbbi yansızlık ilkesi gereğince tavır alınmalı, sağlık çalışanları ve kurumlarını hedef alan saldırılar açık biçimde ve yüksek sesle kınanmalı. Ayrıca, hükümetlerinin eylemlerine cesaretle, kişisel risk alarak karşı çıkan İsraili hekimleri selamlıyoruz, onlara dayanışma duygularımızı iletiyoruz, İsrail Tabipler Birliği'nin onları desteklemelerini bekliyoruz.

Yaşananlar karşısında sürekli olarak ve cesaretle sesimizi yükseltmek biz hekimlerin ödevidir. Kurumların değerlerini yitirdiği günümüz dünyasında tüm hekimleri temsil etme iddiasını taşıyan DTB'nin ortak değerlerimize daha sıkı sahip çıkması gerekiyor. Kamunun hekimlerin ortak örgütüne güvenini kaybetmesi, hiçbirimizin göze alamayacağı bir risktir. Dünyeni başkanımızın da söylediği gibi "Bizler insanlığa hizmet etmek için hekim olduk." vurgularını içeren bir konuşma yaptı (**Türk Tabipleri Birliği, 2025I**).

Toplantıda söz alan İsrail Tabipler Birliği (IMA) Başkanı, sözlerine "İsrail-Gazze arasındaki savaş" ifadesiyle başlayarak; "Onyıllardır büyük bir trajedi var. Biz hekimler olarak savaşa karşı daima sağlam biçimde karşı durduk. Savaş hiçbir zaman çözüm değildir, olmaya caktır. IMA'nın üyelerinin %30'undan fazlası müslü-

man; birlikte yanyana çalışıyoruz onlarla kardeşler olarak. Anlaşmazlıklarımız olabilir; ama nasıl konuşacağımızı, dinleyeceğimizi ve ortaklaşacağımızı biliyoruz. IMA tıp etiğine, insancıl hukuka, DTB ilkelerine, tıbbi yansızlığa daima bağlıdır. Örneğin açlık grevlerinde. Zorla besleme meclisçe kabul edildiği halde biz buna karşı çıktık ve hiçbir hekim zorla beslemeye katılmadı. Gazze'de yaşananlarla ilgili olarak son iki yıldır pek çok açıklama yayımladık, Savunma Bakanlığı'na, orduya mektuplar yazdık ve olmaması gereken olayların açıklamasını sorduk. Ancak görüşümüz, bilgimiz sınırlıydı; o nedenle olaylara özgü açıklama yapmadık. Ayrıca, teröristler hastanelerdeydi. Dr. Ebu Safiye ve diğer hekimler için girişimlerde bulunduk. Bakanlık'ın karşı görüşüne rağmen Hamas teröristleri hastanelerimizde bakıldı. Evet ender örnekler oldu, kişisel nedenlerle sağlık hizmeti sunmayanlar oldu; böyle bir durumda başka bir hekimin hizmet sunmasını sağladık. BM liderleri, Türkiye, Mısır, Katar ve diğer ülkelerin barış girişimini destekliyoruz, barışın gelmesini umuyoruz." ifadelerini kullandı.

Güney Afrika temsilcisi, sağlık hizmetlerini hedef almanın insanlığa karşı suç olduğunu, yaşananın sadece hukuki değil ahlaki bir kriz olduğunu dile getirdi ve böylesi bir durumda tarafsız kalmanın saldırganın yanında yer almak anlamına geldiğini belirtti. Hekimler olarak kamu önünde açıkça sesimizi yükseltmemiz gerektiğini, saldırıları kınamak ve savaş suçlarına karşı uluslararası düzeyde hesap verilmesini talep etmemiz gerektiğini, ayrıca yaşananlara itiraz eden seslerin yanında durmamız gerektiğini vurguladı. Güney Afrika temsilcisi sözlerini "sessizliğimiz insanlığa karşı bir tehdittir" ifadesiyle bitirdi.

Toplantı DTB Başkanı Dr. Ashok'un DTB'nin bugüne dek yaptığı açıklamalarda "kınama" sözcüğünü kullanılmamasının kınanmadığı anlamına gelmediği, önemli olanın denge bulmak ve tüm taraflar arasında diyalog kanallarını açık tutmak olduğu sözleriyle sonlandı.

TTB'nin karar önerisi

Yukarıda bahsedildiği gibi Türk Tabipleri Birliği, Dünya Tabipler Birliği'nin temel haklar ve mesleki değerlerle daha uyumlu bir tavır almasını sağlamak amacıyla, "İsrail Hükümetine Cenevre Sözleşmeleri ve Diğer İnsancıl Hukuk Düzenlemelerine Uyuma Çağırısı" başlıklı bir karar önerisi sunmuştu. Öneri metni, Dünya Tabipler Birliği'nin doğrudan İsrail Hükümeti'ne seslenerek, savaş suçları işlenmekte olduğu vurgusu ile insancıl hukuk düzenlemelerine uyma çağırısını içermektedir.

Toplantının ilk gününde Konsey Başkanı Dr. J. Resneck, TTB'nin karar önerisine dair iki değişiklik önerisi

verildiğini dile getirdi ve verilen önerilerin oldukça kapsamlı olduğunu belirterek önerilerin değerlendirilmesi ve bir uzlaşma metni oluşturulması için ayrı bir toplantı düzenlenmesini önerdi. Öneri, Türk Tabipleri Birliği'nce verilen karar önerisinin Genel Kurul'da oybirliğiyle kabul edilmesinin önemini gözeterek tarafımızca da uygun görüldü. DTB Başkanı'nın yönettiği bu toplantıya TTB'nin karar önerisi üzerine değişiklik önerisi veren Alman Tabipler Birliği ve diğer öneriyi veren İskandinav ülkeleri tabip birliklerinin (Norveç, İsveç, Finlandiya, Danimarka ve İzlanda) yanı sıra, Çin, İrlanda, ABD ve Britanya tabip birlikleri de katıldı. İki gün süren toplantıda, tüm öneriler madde ele alındı. Alman Tabipler Birliği'nin önerileri genel olarak uygun görülmedi; sadece rehinerlerin serbest bırakılması önerisi Giriş bölümüne eklenmiş oldu. İskandinav ülkeleri tabip birliklerinin değişiklik önerisi ise TTB'nin önerisine oldukça benzerdi ve ayrıca TTB'nin basın açıklaması önerisinde yer verdiği insan eliyle yaratılan açlık ve kıtlık sorununu da içeriyordu; öneri tüm katılımcılarca kabul edildi. Yanı sıra, TTB'nin önerisindeki İsrail Tabipler Birliği'ne yönelik;

"DTB ve üyeleri İsrail Tabipler Birliği ile İsraili tüm medikal ve paramedikal meslek örgütlerini sağlık çalışanları ve kurumlarına yönelen saldırıları kınamaya çağırır"

biçimindeki bölüm, TTB'nin itirazına karşın;

"DTB tüm üyelerini, Cenevre Sözleşmeleri ve uluslararası insancıl hukukla uyumlu olarak, sağlık çalışanları ve kurumlarına yönelen saldırıları kınamaya çağırır"

biçiminde değiştirildi. Yeni ifadenin İsrail Tabipler Birliği'ni de kapsadığı, dolayısıyla önümüzdeki dönemde sözü edilen yükümlülüğü yerine getirmediği taktirde doğrudan onları muhatap alan bir çağrının daha güçlü olacağı dile getirildi. Karar önerisinde ve genel olarak TTB'nin pozisyonunda birlikte durduğumuz ülke tabip birlikleri de değişikliği desteklediler. Türk Tabipleri Birliği bu noktanın takipçisi olacağını vurguladı.

Sonuç

Ekim ayında Porto'da düzenlenen Dünya Tabipler Birliği Genel Kurulu, birkaç açıdan tarihi öneme sahip bir toplantı oldu. Gazze'de iki yıldır süren katliamlar, soykırım, insan eliyle yaratılan açlık ve kıtlık karşısında DTB, daha önce çeşitli açıklamalar yapmış olmakla birlikte, ilk kez İsrail hükümetine karşı açıkça seslenen ve savaş suçlarını durdurmayı ve soruşturmayı talep eden bir karar aldı. Türk Tabipleri Birliği'nin önerisi ile olgunlaştırılan karar sadece bu özelliği ile değil, aynı zamanda DTB'nin Gazze konusunda önümüzdeki süreçte bu pozisyonun geriye düşmesine engel oluşturmasıyla da tarihi önemdedir.

Türk Tabipleri Birliği, tarihi boyunca olduğu gibi önümüzdeki dönemde de sağlıkla ilgili hakları ve mesleki değerleri korumak için elinden geldiğince mücadele edecektir. Bağlantılı olarak, konuyla ilgili tek önerinin Türk Tabipleri Birliği'nce verilmiş olmasının bir yandan gurur kaynağı olduğu, diğer yandansa şaşırtıcı ve üzücü olduğu bir not olarak eklenmelidir. Önerimiz başından beri yaygın biçimde desteklendi ve Genel Kurul'da oybirliği ile kabul edildi. Bu durum, başka ülkelerin tabip birliklerinin gerek Gazze konusunda ve gerekse de diğer tüm insan hakları ihlalleri karşısında daha yüksek sesle ve daha kolay ayağa kalkacaklarına ilişkin bir gelişme olarak okunabilir.

Dünya Tabipler Birliği Genel Kurulu'nun, toplantı boyunca yürütülen tartışmaların ve alınan kararın önümüzdeki dönemde tüm tutuklu sağlık çalışanlarının özgürlüklerine kavuşmasına, adil bir barışa ve sorumluların hesap vermesine katkısı olmasını diliyoruz.

Kaynaklar

World Medical Association web sayfası (2025a) <https://www.wma.net/policies-post/wma-statement-on-artificial-and-augmented-intelligence-in-medical-care/>

World Medical Association web sayfası (2025b) <https://www.wma.net/news-post/wma-takes-stand-against-humanitarian-violations-calls-for-urgent-action-in-gaza/>

World Medical Association web sayfası (2025c) <https://www.wma.net/news-post/wma-commends-israel-and-gaza-ceasefire-and-calls-for-safeguarding-of-health-professionals/>

World Medical Association web sayfası (2025d) <https://www.wma.net/news-post/world-medical-association-calls-on-the-israeli-government-to-ensure-humanitarian-aid-reaches-gaza/>

World Medical Association web sayfası (2025e) <https://www.wma.net/news-post/wma-statement-on-the-ongoing-deaths-of-physicians-and-other-healthcare-workers-in-gaza/>

World Medical Association web sayfası (2025f) <https://www.wma.net/policies-post/wma-resolution-on-the-protection-of-healthcare-in-israel-and-gaza/>

Medical Council of the Islamic Republic of Iran web sayfası, (2025) <https://irimc.org/LinkClick.aspx?fileticket=dxXctR8O-4yo%3d&tabid=142&portalid=1>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025a) https://www.ttb.org.tr/arsiv_gazze.php

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025b) <https://www.ttb.org.tr/425yk0y>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025c) <https://www.ttb.org.tr/335yk6c>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025d) <https://www.ttb.org.tr/445ykc0>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025e) <https://www.ttb.org.tr/345ykcxc>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025f) <https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/bm-mektup-ornegi-tr-en.pdf>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025g) https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/ttb_israil_tb_mektup_eylul2025.pdf

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025h) <https://www.ttb.org.tr/555ykaa0>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025i) <https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/ttb-basin-aciklamasi-onerisi-tr-en.pdf>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025j) <https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/dtb-basin-aciklamasi-tr-en.pdf>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025k) <https://www.ttb.org.tr/775ykhzh>

Türk Tabipleri Birliği web sayfası (2025l) <https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/dtb-2025-genel-kurulu-gazze-oturumu-ttb-konusmasi.pdf>